

FY FAN VAD JAG ÄR BRA

Av Johanna Thydell

HENNES VITA SKOR skrapar i sanden, skapar vassa mönster. Farten från gungan får hennes kjol att fladdra. Det borde se vackert ut.

Det kanske gör det på avstånd. Plantering?

En ung tjej med långt mörkt hår, gnistrande vilande på ryggen likt någon som kramar henne bakifrån. Uppklädd i vitt, vackert sminkad, har hon tagit studenten? Inget leende på hennes läppar, inget glitter i ögonen, ingen glädje i rörelserna, snarare: vemod. Det borde ändå se vackert ut, utifrån.

Inte inifrån.

Hon kom inte.

Hon såg skylten på långt håll, såg bilden av sig själv segla på vågorna av alla föräldrahuvuden, alla glada mostrar och fastrar

FOTO: STEFAN HOLM/VO

som ville fira att vi har tagit studenten vi har tagit studenten fy fan vad vi är bra. Bilden av sig själv, i en vattenblå pool i en trädgård i grodgrönt gräs någon annanstans. Omgiven av ett tryggt staket. Äppelträd, plommon, körsbär. Dignande. Minns hon den bilden? Minns hon vem hon var då?

Hur mycket är kvar av oss?

En bil kör förbi, passagerarna vinkar. Hon vinkar inte tillbaka. Kanske var det någon hon kände, någon granne, någon hon har gått i samma klass som någon gång. Kanske var det den snälle killen i tobakskiosken, kanske den pratglada tjejen hon går och klipper sig hos. Hon vet inte, hon bryr sig inte.

Hon kom inte. Repetition

Spänningen i den gula gymnastiksalen, svetten som bröt ut innan alla släpptes fria. Hon, omgiven av alla sina vänner, men ändå så ensam. Omringad i totalt mörker bland allt det blixtrande ljusa.

–Le lite! skrek dom. Snart är vi fria! Wooo-hooooo!

Fria? Fria från vad? Fria från trygga rutiner, fasta scheman, fria från någonting att göra? Vad händer nu? Vad fan händer nu? Är osäkerheten, otryggheten, ovissheten verkligen någonting att fira?

Tema?

Frihet.

Vad är det?

Historien som etsar sig fast på våra tidsaxlar.

Någon hade med sig en illgul bandspelare, lirade schlagermusik. Alla var på för gott humör för att orka gnälla över låtvalet. Inte ens hon gnällde, hon som bara anser sig ha kvalitetsmusik i hyllan: Mars Volta, Bob Dylan, Turin Brakes, Noir Desir, Kent, Jeff Buckley, Sophia, Ane Brun, David Bowie. Inte ens hon orkade gräla. Inget spelade någon roll. Världen hade förändrats och vad kunde den bli? Inte sämre. Förmod-

ligen inte bättre heller. Hon har lärt sig. Tänker inte gå på det igen.

–På med mössorna för nu kör vi! ropade ordföranden i elevrådet, han med knallrött hår, stor näsa, större mage.

Och folkets jubel och mössorna som sattes på, och veck på kjolen som slätades ut och kavajer som hängdes på tunna arton-årsaxlar. Som kossor i en alldeles för trång hage med järnstaket stod dom, ivrigt trampandes, ben stöttes mot ben och till slut: ut i den så kallade friheten.

Liknelse

Solen sken i ansiktet. Värmde andra. Kylde henne. Hon såg ut över havet, bländades av solen, av alla leenden, ville hålla för öronen, musiken var bedövande, skratten gälla. Pomp pom pom. Där och där och där var dom.

Där och där och där var hon inte.

–Där är morsan! ropade kompisen bredvid henne. Nej fan, inte den bilden!

Hon kom inte. Repetition

Någonstans i mitten stod dom. Hennes. Vattenkammade Farsan, Mostern, lillebrorsan höll i skylten. Alla var finklädda. Alla hade slitit fram det dom aldrig använde ur garderoben. Mostern hade hjälpt lillebrorsan att köpa nytt. Besök hos frisören, skotanten som klämt hans tå för att se att finskorna passade.

Grattis Sara.

Grattis till studenten.

Tack.

Var hon lycklig när hon satt i den där poolen? Hon hade sommarlov, inga dagar hade en början, inga nätter hade ett slut. Allt flöt samman, som O'boyen, som evigheten, som stjärnorna på natthimlen. Lycka fanns då. Lycka fanns när man kunde kolla på sommarlovsmorgon på teven, när man

kunde skicka in teckningar som programledarna visade upp, när händerna grävde djupt i den varma sanden.

Vattnet sköljde bort allt.

Inget varar för evigt.

Det blev dags att lämna trappan, det blev dags att krama dom man aldrig kramar. Farsan var stolt, han har aldrig tagit studenten, känner ingen som har tagit studenten, är snickare. Som Jesus, brukar han säga.

Farsan har aldrig läst Bibeln.

– Grattis Sara! Ta din skylt, den lille lillebrorsan hoppar upp och ner, uppklädd. Han är glad och han är stolt, hans favoritsyster, hans enda syster, har just tagit studenten och hon är söt.

Han tycker att det är konstigt att hon inte har någon pojkvän.

– Tack, vilken fin bild ni valde, säger hon och det klumpar sig i halsen men det gäller att inte visa.

Aldrig visa känslor.

Aldrig visa sig liten.

Så liten som man faktiskt är.

– Pappa har gjort den själv, säger lillebrorsan, och det såg hon på långt håll.

Hennes skylt liknade inte någon annans. Hennes familj liknar inte någon annans.

Hon kom inte. Mer repetition

Svetten i händerna när hon skulle hålla i skylten. Mostern tycker att nu måste ett kort tas, det här måste bevaras och sättas in i ett fotoalbum, och bredvid ska det skrivas Saras student 2003 med vacker handstil. Efter bladet med alla julkorten, där hon inte heller finns med och ler på bilderna. De vackra kulorna från granen, glittret, ljusen som darrar.

Hon.

Sedan skulle man gå genom stan, eller köras i bil, eller ställas på flak, och bakom dom ljusgröna björklöven skulle man kika fram och visa sitt soligaste leende för den blå himlen, för alla dom som var för unga för att ha tagit studenten, för alla dom som redan varit där, redan gått igenom fasen, bara kan minnas hur roligt det var och hur drömmarna aldrig uppfylldes.

Så många drömmar.

Så stora hopp.

Så många hinder.

Gungan rör sig långsamt, hon har ingen ork att skjuta på mer fart. Vinden hjälper henne inte längre. Allt har stillnat, allt har tystnat.

Aldrig minnena.

– Mamma skjut på då!

Den lilla tjejen i rosa kjol, flätor som stod åt alla håll. Nyss har hon börjat på dagis, nyss har hon skaffat sig en bästis, nyss har hon fått någon att hålla i handen på vägen hem. Flickan heter Ellen och mammorna känner varandra sedan innan och tycker om att ta en kaffe ihop i solskenet. Kanske ta av sig skorna.

– Mamma skjut på då!!!

– Jag gör ju det, gumman, jag gör ju det för fullt!

Den vackra mamman i röd klänning som sa att hon älskade sin dotter mer än någon annan, mer än något annat. Löftet om att hon alltid skulle finnas där, alltid skulle finnas kvar, aldrig skulle försvinna.

Löften som faller, som löven från träden.

Kryper ner i jorden.

Höstkyla.

– Vi har tagit studenten, för vi har tagit studenten, för vi har

tagit studeeee-heeen-teeeen! Fy fan vad vi är bra!

Kompisen som skrålar bredvid henne, som inte vet vad olycka är, som inte vet vad annorlunda är. Som lever i nuet, som har kastat av sig den tunga vinterjackan, gett fan i historien.

Ytterligare en bil kör förbi. Föraren tutar när han ser skylten. Hon orkar inte vinka nu heller. Omgiven av rosa låghus i rader, innehåll: familjer. Familjer som älskar varandra, familjer med barn, Volvo, jobb med fast inkomst, grannar man kan låna kaffe av, socker om det behövs. Vänner att bjuda hem om sommarkvällarna. Grillfester med bocciaturneringar. Barn som leker med varandra, leker Röda Vita Rosen, spelar kula, vinner, förlorar.

Skratten som ekar mellan hustaken.

Dagar som blir till ljuva minnen att klistra in i fotoalbum. Vänner man måste släppa taget om, vänner som flyttar för att föräldrarna skiljer sig, vänner som blir en handstil på brev som kommer ofta men sedan: alltmer sällan. Skriv snart snälla. Du skall alltid vara min bästa vän. För evigt är en evighet och den kan ingen ta sönder.

Drömmar som går i kras.

Vattnet sköljer bort allt.

Det är dags att gå snart. Det är dags att möta det nya livet, sätta sig ner, ta en kopp kaffe, plocka fram en cigg, besluta sig för vad man ska göra, bestämma sig för vilken plats man vill ha i världen. Försöka få den platsen.

Glömma gårdagar.

Glömma svikna löften.

Glömma stigar dom aldrig hann trampa på.

Glömma människor som inte finns mer.

Glömma allt som har försvunnit.

Snart ska hon resa sig, rätta till sin vita klänning, dra en

hand genom sitt långa hår, låta armbanden rassla på handleden, ta sin skylt, vandra hemåt. Vandra till det som nu kallas hemma, men som hon snart ska flytta ifrån. Komma in i huset och ta emot de få gästerna som faktiskt finns där med ett soligt leende, låta sig bjudas på den beställda smörgåstårten, ta emot glaset med champagne som man aldrig brukar få. Flaskan har sparats i vinkällaren sedan länge. Detta är ett speciellt tillfälle.

Vara rädd om det man har.

Snart ska hon resa sig.

Inte än.

Men snart.

Och farten från gungan som får hennes kjol att fladdra.

Två parallella handlingar för att visa hur livet förändras

Bruten kronologi, handlingen hoppar fram och tillbaka mellan de två olika